

Bestuurlijk overleg GLB-NSP 22 juni 2022

Bijlage 2, agendapunt 4

Beslisnotitie ten aanzien van de wijzigingen in het NSP

In dit elfde Bestuurlijk Overleg wordt u gevraagd akkoord te geven op een aantal voorgestelde wijzigingen voor het definitieve NSP inclusief de financiële tabel. Deze wijzigingen komen voort uit de ingebrachte zienswijzen, de bevindingen ('observaties') van de Europese Commissie en de voorgestelde inzet op de genoemde thema's zoals besproken in het vorige BO van 28 april 2022. Daarin zijn ook de uitkomsten van de tot nu toe gevoerde vervolg gesprekken met de Europese Commissie (Geohub) en de praktijktoets voor de ecoregelingen meegenomen.

Met de wijzigingen wordt meer ruimte geboden voor de akkerbouwsector en wordt de invulling van de ecoregeling aangepast in lijn met de uitkomsten van de praktijktoetsen. Tevens wordt invulling gegeven aan de wens van de Commissie, gezien de situatie in Oekraïne, meer aandacht te besteden aan energiebesparing en om biogasproductie te stimuleren. De biologische landbouwers worden extra gestimuleerd. De sectorale maatregelen voor Groente en Fruit en regelingen voor jonge landbouwers zijn technisch aangepast om te voldoen aan de vereisten. De financiën worden gecorrigeerd door een verlaging van de budgetten van pijler 2 en voorts zijn teksten verhelderd en resultaat indicatoren toegevoegd. Deze wijzigingen zijn gedaan zonder daarbij de ambitie uit het oog te verliezen en het 'gebouw' van het NSP met een afgewogen mix tussen grondgebonden en niet-grondgebonden maatregelen en evenwicht tussen de economische, ecologische en maatschappelijke doelen, overeind te houden.

Het herziene NSP zal vóór het zomerreces worden ingediend in het systeem van de Europese Commissie waarna het formele goedkeuringsproces van de EC wordt hervat. Voor de EC resteert na indiening nog eens maximaal 3 maanden tot goedkeuring. In die periode heeft de EC de mogelijkheid een tweede observatie brief te sturen. Dat zou goedkeuring verder vertragen. Onze inzet is een tweede observatiebrief te voorkomen. Een vroege besluitvorming is noodzakelijk voor tijdige implementatie en voorbereiding van de uitvoering. Maar eerst en vooral voor de boeren en hun planning voor 2023.

De gesprekken met de Europese Commissie over de invulling van (technische) details van het NSP zijn nog gaande. Er is in principe geen nieuw BO voorzien. Maar mocht dit toch noodzakelijk worden geacht om de gesprekken met de Commissie af te kunnen ronden, zal dit opnieuw worden beoordeeld. Hetzelfde geldt indien uit de politieke afstemming aanleiding komt om een extra BO te organiseren.

In de onderhavige notitie treft u de wijzigingen aan en wordt u tevens geïnformeerd over de punten die volgens afspraak (opnieuw) verkend zijn, maar niet hebben geleid tot aanpassing. Een aantal punten vraagt om verdere verkenning en zouden bij een volgende aanpassing van het NSP (bv bij mid-term review) (mogelijk) kunnen worden meegenomen. Deze zijn aangegeven met 'wijziging', 'geen aanpassing', respectievelijk 'verdere verkenning nodig'.

U wordt gevraagd om in te stemmen met de voorgestelde wijzigingen.

Het NSP staat niet op zich. Momenteel is een aantal sterk samenhangende stukken in voorbereiding: de startnotitie van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, richtinggevende regionale stikstofdoelen en de brief 'perspectief landbouw'. Vanwege de samenhang is een eenduidige lijn en afstemming nodig. Het voornemen is om deze brieven in juni naar de Tweede Kamer te versturen. Op moment van verzending van deze beslisnotitie ten behoeve van het Bestuurlijk Overleg GLB zijn deze stukken nog niet definitief.

De uitwerking van het NPLG heeft naar verwachting nog niet de mate van detail dat de verbanden met het NSP op interventieniveau of eventuele aanvullende budgetten verder uitgewerkt kunnen worden. Ook ten aanzien van een aantal andere gerelateerde onderwerpen zoals biologische landbouw is de timing niet synchroon. Dit is een aandachtspunt bij de vraag van

Bestuurlijk overleg GLB-NSP 22 juni 2022

Bijlage 2, agendapunt 4

de Europese Commissie om meer uitleg te geven over het nationale beleid en de Nederlandse ambities.

Daarnaast zal het NSP zich verder blijven ontwikkelen. De verschillende onderdelen zullen steeds passender worden gemaakt op het nationale beleid rondom het Nieuwe Programma Landelijk Gebied of doordat interventies verder zijn ontwikkeld. De ontwikkeling van gebiedsgericht beleid zal tot gevolg hebben dat er steeds gekeken moet worden hoe het NSP qua (financiële) programmering aansluit bij de uitvoering.

Parallel aan het GLB-NSP goedkeuringsproces is gestart met de uitwerking van nationale en provinciale regelgeving, zodat die zo snel als mogelijk na de goedkeuring van NSP gepubliceerd kan worden.

1. Aanpassingen in het NSP

a. Ten behoeve van de akkerbouw.

De Nederlandse Akkerbouw Vereniging (NAV) heeft in haar brief aan minister Staghouwer (dd 16 mei 2022) nog eens benadrukt dat er onvoldoende voor de sector in het GLB-NSP wordt gedaan. Dit was ook de bevinding in de zienswijzen. De NAV heeft signalen gekregen dat veel akkerbouwers niet mee gaan doen met de ecoregeling omdat de instapeisen te hoog zijn. Dat blijkt ook uit de tweede praktijkproef. Ook wordt de verlaging van de hectarepremie genoemd en zijn er signalen binnen gekomen over de impact van GLMC8 (niet productief areaal en landschapselementen). De NAV doet daarom een aantal suggesties voor aanpassing van de ecoregeling, vraagt om heroverweging van de overheveling naar de twee pijler, wil de eiwitteelt uit de tweede pijler stimuleren en wenst uitbreiding van de mogelijkheden om deel te nemen aan het ANLb.

Om de akkerbouwsector tegemoet te komen is een aantal *wijzigingen* aangebracht:

- Ecoregeling: puntentoekenning en vergoedingen voor eco-activiteiten zijn geactualiseerd en geoptimaliseerd. Activiteit biologische bestrijding van de uienvlieg wordt toegevoegd (zie onder bij ecoregeling);
- Investerings: bij de uitwerking van het NSP zullen de investeringen ter ondersteuning van de akkerbouw (bijv. precisielandbouw) nadrukkelijk worden ingezet.
- Eiwitgewassen: Eiwitrijke gewassen zijn opgenomen in de ecoregeling als stikstofbinders. In het kader van innovatie (EIP) worden pilots gedaan en wordt met AKIS de kennis over de teelt van eiwitgewassen verbeterd.

Is *verdere verkenning* noodzakelijk voor latere implementatie:

- Ecoregeling: eco-activiteiten als precisielandbouw, niet-kerende grondbewerking en biologische plaagdierenbestrijding als uitbreiding op de uienvlieg (zie onder bij ecoregeling).

Maar *geen aanpassing* op de volgende punten:

- Steun voor eiwitteelt uit de tweede pijler, daar ondersteuning vanuit ecoregeling (eerste pijler) op voorhand voldoende lijkt. Dit zal goed worden gemonitord en bezien zal worden of aanpassing nodig is.
- Vanggewassen meenemen in GLMC8. Er is niet voldoende wetenschappelijke aanwijzing dat de opname van vanggewassen in de Nederlandse context bij zou dragen aan het doel dat met GLMC8 beoogd wordt.
- Overheveling naar 2^e pijler aanpassen, daar er nu sprake is van een evenwichtige balans.

b. Ecoregeling

Wijzigingen

De invulling van de ecoregeling wordt op een aantal punten gewijzigd om daarmee tegemoet te komen aan de akkerbouwsector, opvolging te geven aan de praktijktoets of komen voort uit voortschrijdend inzicht cq onderzoek van de WUR (onderbouwing):

- Hogere puntentoekenning voor biodiversiteit en landschap voor niet-productieve activiteiten (te weten kruidenrijke bufferstroken, landschapselementen, groene braak);
- Eiwitrijke gewassen zijn opgenomen in de ecoregeling als stikstofbinders. Het gewas wordt gesteund voor haar bijdrage aan klimaat en leefomgeving.
- Verdere aanscherping/herziening van de punten door de experts van CLM/WUR, die begin juni een addendum op het puntenrapport zullen opleveren;
- Waarde toekennen aan activiteiten die nog op 0 stonden.
- Verder zijn er door WUR nieuwe berekeningen gemaakt voor de vergoedingen die bij de eco-activiteiten horen, op basis van nieuwe KWIN-gegevens. Deze zijn over het algemeen hoger dan de oude waardes, omdat prijspeil gemiddeld met ca 10% is gestegen.
- Biologische ongediertebestrijding (uienvlieg) als eco-activiteit toegevoegd.
- Boeren die nog in de omschakeling naar het biologisch keurmerk zitten, worden als biologisch beschouwd. Daarmee krijgen ze automatisch niveau goud.

Verdere verkenning nodig

- Voor 2024 wordt onderzocht of extra activiteiten aan de ecoregeling kunnen worden toegevoegd, zoals niet-kerende groundbewerking, ecologisch slootbeheer en precisielandbouw. Hiervoor moet onder meer de controleerbaarheid met geo-tagged foto's in orde worden gemaakt. Daarnaast wordt verkend of de lijst met biologische bestrijding kan worden uitgebreid. Als dit mogelijk is dan zullen te zijner tijd voorstellen worden gedaan om het NSP op dit punt te wijzigen.

Geen aanpassing:

- Tijdelijk grasland wordt niet in de lijst van rustgewassen voor de eco-activiteit opgenomen. Daarmee is tijdelijk grasland niet subsidiabel onder de ecoregeling. Uiteraard blijft voor de conditionaliteit, ingevolge de mestwetgeving en voor GLMC7 tijdelijk grasland wel een rustgewas.

c. Conditionaliteiten

Geen aanpassing op de volgende punten:

- *GLMC2* (bescherming veengebieden en wetlands): Uitgangspunt is om zo dicht mogelijk te blijven bij Europese baseline. Daarom wil NL vasthouden aan de lijn om het houden aan peilbesluit te beperken tot kustvlaktevveen (i.p.v. alle veen zoals de EC van ons vraagt). Wanneer deze invulling naar mening van de EC onvoldoende is, dan zijn we genoodzaakt de invoering van GLMC2 uit te stellen. GLMC2 kan alleen maar verwaard worden als tegelijkertijd de financiële compensatie is geregeld. Mogelijk volgt er dan vanaf 2024 een zwaardere maatregel met differentiatie basisbetaling. Daarvoor is wel een geactualiseerde grondsoortenkaart noodzakelijk. Die is nu niet beschikbaar.

U wordt verzocht om (nogmaals) de Nederlandse lijn te bevestigen.

- *GLMC 4* (bufferstroken): Inzet blijft een invulling van deze norm conform invulling 7^e AP nitraatrichtlijn, dat wil zeggen 5m en 2m brede bufferstroken in plaats van de standaard 3m brede zones die de EC als algemene regel aangeeft. De Commissie gaat hier niet zonder meer mee akkoord. Echter, een alternatief is er niet: normen GLB en mest moeten gelijk zijn omwille van duidelijkheid voor en draagvlak (en daarmee deelnamebereidheid) in de sector.

U wordt verzocht om (nogmaals) de Nederlandse lijn te bevestigen.

- *GLMC8* (niet productief areaal en landschapselementen): Voor het uitbreiden van de lijst van beschermde landschapselementen, *GLMC 8b* (nu sec beperkt tot houtopstanden op basis van art 4 van de Wet Natuurbescherming) zoals de Commissie graag zou zien, is momenteel geen wettelijke basis voorhanden. Daarmee zou het opnemen van extra elementen aan de lijst in de *GLMC* betekenen dat er met het GLB een aanvullende wettelijke norm wordt gecreëerd. Wel wordt voorgesteld om meer expliciet op te nemen dat wanneer het verwijderen van een element dat dient als habitat voor een beschermde soort (art 2 van de Wet natuurbescherming), ook als een overtreding van *GLMC 8* wordt aangemerkt.

Wijziging

- Biologische boeren met een oppervlakte bouwland van maximaal 10 hectare worden vrijgesteld van *GLMC 8a* (zie verder punt g. in deze notitie).

d. Biogas

Wijziging om gehoor te geven aan de oproep van de Europese Commissie om de productie van groen gas te stimuleren mede naar aanleiding van de situatie in Oekraïne. Om deze reden wordt het onderwerp Energie hoger geprioriteerd in het NSP en tevens wordt subsidiëring voor andere energiebesparingsprojecten mogelijk gemaakt.

- Er wordt niet vanuit het GLB geïnvesteerd in de aanleg van biogasinstallaties, hiervoor is de bestaande SDE++ regeling meer geschikt.
- Om de lekkage van methaan en stikstof in de stal te voorkomen en het vergistingsproces efficiënt te laten verlopen, is het belangrijk om de mest zo snel mogelijk in de vergisting te krijgen. Stalaanpassingen zijn daarvoor nodig. SDE++ is hier niet geschikt voor.
- Binnen de financiële kaders van de productieve investeringen zullen in het NSP stalaanpassingen worden gestimuleerd om emissies van onder meer methaan en stikstof te voorkomen.
- Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van de Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen (Sbv). Dit is een subsidieregeling voor innovatie en integrale en brongerichte emissiereductie (broeikasgassen, ammoniak, geur, fijnstof) in veehouderijstallen.
- Aandachtspunt is daarbij de interactie tussen dergelijke investeringen en de mogelijke belemmering van aangescherpte stikstofregelgeving.

e. Teelt eiwitgewassen

Wijziging van de ecoregeling om de teelt van eiwitgewassen te stimuleren zonder gekoppelde steun.

- De teelt van eiwitgewassen wordt via de ecoregeling gesteund, zowel voor voedsel als voeder. De waarde is hoger gewaardeerd waardoor het meest aantrekkelijke gewas is geworden in de eco-activiteiten.
- De transitiecoalitie eiwit heeft aangegeven dat dit aanvaardbaar is. Wel willen zij ook een Pilot ontwikkelen ter versterking van kennis en de keten. Het zijn kennisintensieve gewassen. Dit zal worden toegevoegd in interventie EIP.

f. Sectorale activiteiten Groente en Fruit

Wijziging omdat bij de indiening van het voorlopige NSP op 29 december 2021 de interventies nog niet voldoende waren uitgesplitst en in het juiste format waren uitgewerkt (inhoudelijk geen koerswijziging).

Er zijn nu 17 activiteiten voor sector Groente en Fruit uitgewerkt. Het gaat onder meer om:

- Investerings gericht op duurzaamheid in brede zin;
- Adviesdiensten, technische bijstand, coaching gericht op plantenziekte preventie, duurzaam gebruik bestrijdingsmiddelen, arbeidsomstandigheden;
- Biologische of geïntegreerde productie;
- Afzetbevordering, stimuleren gezondheidsbewustzijn consumenten, marktniches;
- Uitvoering kwaliteitsregelingen, traceer- en certificeringssystemen;
- Maatregelen gericht op klimaatadaptatie/mitigatie;
- Fondsvorming Producenten Organisaties (PO), begeleiding en coaching van nieuwe PO's;
- Aanbodmanagement (uit de markt nemen, groen oogsten, niet oogsten);
- Risicobeheer (oogst en productie verzekering);
- Implementatie sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen;
- Bewustmaking en het informeren van consumenten.

Dit is voornamelijk een redactionele herziening van dit onderdeel van het NSP. In instrumenteel opzicht (welke maatregelen zijn subsidiabel en onder welke voorwaarden) verandert het NSP nauwelijks.

g. Biologische landbouw

Wijzigingen

- Streefwaarde voor de resultaatindicator over het percentage van het landbouwareaal dat voor biologische landbouw door het NSP ondersteund wordt, stapsgewijs verhogen van 3,95% naar 5% in 2027. (Dit was bij het op 29 december ingediende NSP zelfs iets verlaagd tot 3,85%).
- Ecoregeling: Naast reeds gecertificeerde ook bedrijven in omschakeling naar biologische landbouw per definitie in aanmerking te laten komen voor de hoogste steun in de ecoregeling.
- GLMC's: Biologische boeren met een bedrijf met een oppervlakte bouwland van maximaal 10 hectare zijn uitgezonderd voor GLMC8 niet-productief areaal. De mogelijkheid om kleine bedrijven in het algemeen uit te zonderen is ook opgenomen in

de verordening en passen wij dus alleen toe voor biologische bedrijven. Volgens de gegevens van Skal zijn meer dan 700 (van de in totaal zo'n 2100) biologische bedrijven kleiner dan 10 ha.

- Productieve investeringen: Uitgangspunt is dat bij selectie van aanvragen van gangbare en biologische boeren voor investeringen in bijvoorbeeld mechanische onkruidbestrijding, de biologische boeren extra punt(en) krijgen. Als de aanvraag van een biologische boer om andere redenen minder punten scoort dan een gangbare boer dan zal de gangbare boer alsnog hoger op de ranglijst eindigen dan de biologische boer.
- Idem voor kennis en adviesdiensten;

Geen aanpassing

- Géén (ambitieuw en) specifiek doel in het kader van de Green Deal opnemen in GLB-NSP voor biologische landbouw, om daarmee niet vooruit te lopen op de nationale discussie over het biologisch actieplan (wel dus verhoging van het doel voor de resultaat indicator in het kader van het NSP, zie boven).
- de Commissie informeren over de stand van zaken van dit biologisch actieplan, met name over de inzet om de vraagkant te adresseren. Dit gesprek heeft 25 mei plaats gehad.
- het opstellen van een bedrijfsplan (artikel 78) is reeds mogelijk, voor alle boeren.

Verdere verkenning nodig

Twee mogelijkheden die ook zijn verkend, zoals voorgelegd in de vorige koersnotitie, hebben verdere gedachtevorming en uitwerking nodig. Aanpassing van het NSP is daarom te vroeg. Mogelijk leidt verdere uitwerking en gedachtevorming in toekomst tot een aanpassing van het NSP. Deze zullen met de sector verkend worden. Het betreft de volgende punten:

- Ondersteuning van de certificering in het kader van 'samenwerking voor kwaliteitsregeling' (artikel 77).
- Het ondersteunen van biologische PO's via samenwerkingsmaatregelen en op termijn via de sectorale interventie.

h. Jonge boeren

Wijzigingen bovenop de reeds in het NSP opgenomen pakket om de inzet meer doelgericht te maken:

- Er komt een nieuwe interventie (in plaats van de aanvullende inkomenssteun) in de tweede pijler: 'Vestigingssteun voor jonge landbouwers'. Aanvragen voor vestigingssteun worden beoordeeld op volgorde van binnenkomst. Om aan de hogere vraag te kunnen voldoen wordt de hoogte van het subsidiebedrag verlaagd € 50.000,- naar minimaal €25.000,-, zodat er meer jonge boeren in aanmerking kunnen komen.
- De aanvullende inkomenssteun Jonge Landbouwers ('top up') in de eerste pijler, wordt uitgefaseerd en opgeheven.
- De Investeringsregeling voor Jonge landbouwers ('Jola') wordt geïntegreerd in algemene investeringsregelingen waarbij jonge landbouwers extra steun kunnen krijgen in de vorm van een hoger subsidiepercentage van 10%-15%.

- De interventie gericht op 'Samenwerken voor generatievernieuwing wordt vormgegeven zoals de interventie voor innovatie (EIP)'. Deze wordt gefinancierd door het rijk i.p.v. de provincies.

Geen aanpassing

- geen biobonus voor jonge boeren die ook nog biologisch worden. Dit zou ten koste gaan van de vestigingssteun voor gangbare jonge landbouwers en vergt extra voorbereiding in de uitvoering.

i. Samenwerking en investeringen

Wijziging

- De meeste fiches voor samenwerking en investering zijn verder uitgewerkt, conform de observaties van de Europese Commissie. De inhoudelijke uitwerking past bij de eerder afgesproken inhoudelijke koers van het NSP en de fiches. Door de EC is met name gevraagd om een goede afbakening te maken tussen de verschillende interventies met de bijbehorende resultaatindicatoren. Daarbij vragen de eisen ten aanzien van de ringfencing om aparte fiches. Er is daarbij gekeken naar de financiële onderverdeling tussen de fiches, waarbij rekening is gehouden met de afbakening voor GBA-doelen en de bestuurlijke afspraken ten aanzien van de budgetverdeling.
- Verder zij opgemerkt dat er nog een verfijning noodzakelijk is in de financiële verdeling tussen de interventies investeringen voor landbouwbedrijven en voor niet-landbouwbedrijven (uiteraard wel ten behoeve van de landbouw). Dit wordt gedaan in afstemming met de waterschappen en provincies.

j. Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb)

Verdere verkenning nodig

- De tarieven voor ANLb moeten nog worden bijgesteld. Om de hogere kosten te compenseren en grotere ambitie te bereiken zal naar verwachting het ANLb budget op termijn met nationale middelen worden uitgebreid.
- De tarievenrange in het fiche van de ANLb wordt aangepast / verhoogd, waardoor het mogelijk is om met deze tarieven te werken, maar niet de gemiddelde hectareprijs (eenheidsbedrag) en het aantal hectares. Afhankelijk van hoe de collectieven inschrijven op de ANLb en wat er straks eventueel mogelijk is aan aanvullende financiering zal het NSP later worden aangepast.
- Welke mogelijkheden hiertoe zijn wordt momenteel uitgezocht. Een van de mogelijke oplossingsrichtingen is om te verkennen of aanvullende financiering vanuit het Rijk mogelijk is.

k. Financiën

Wijziging

- De observation letter en de gesprekken met de Europese Commissie heeft een drietal financiële vraagstukken opgeleverd. Naast de financiële wijzigingen betreffende de jonge boeren (zie aldaar) en een paar technische correcties betreft het twee vraagstukken die te maken hebben met de overheveling. De systematiek van overheveling van pijler 1 (jaar n) naar pijler 2 (jaar n+1) maakt het financiële systeem ingewikkeld, de overheveling is helaas niet congruent toegepast in het

NSP waardoor er in het ingediende NSP sprake is van een overprogrammering in pijler 2. Daarom wordt een kaasschaaf toegepast op de tweede pijler budgetten. De ingewikkeldheid blijkt ook uit het feit dat geen van de Europese landen eerder heeft opgemerkt dat de Europese verordening overheveling van 2027 naar 2028 niet mogelijk maakt. Hier moet nog een voorlopige oplossing vanuit de EC voor komen ("soft solutions").

- Uitgangspunt van de financiële wijzigingen is dat fundamentele en de financiële afspraken van de partners in stand worden gehouden, zoals besproken in het laatste bestuurlijke overleg.
- Na het indienen zal de financiële tabel onderwerp blijven van veranderingen. Er wordt gedacht om meer aanvullende nationale financiering toe te voegen aan het GLB en in de uitvoering zal blijken welke interventies sneller of minder snel van de grond zullen komen. En samen met de onzekerheden van prijsniveaus en tarieven mede als gevolg van de situatie in de Oekraïne maakt dit dat er steeds ingespeeld zal moeten worden op de actuele situatie (dynamisch programmeren). De verschillende onderdelen zullen steeds passender worden gemaakt op het nationale beleid rondom het Nieuwe Programma Landelijk Gebied. De ontwikkeling van gebiedsgericht beleid zal tot gevolg hebben dat er steeds gekeken moet worden hoe het NSP qua (financiële) programmering aansluit bij de uitvoering.

Voor nu zijn alleen de noodzakelijke financiële wijzigingen doorgevoerd.

1. Niet congruent toepassen overhevelingsmiddelen

De overheveling en berekeningen van Pijler 1 en pijler 2 zijn niet congruent toegepast waardoor in het NSP voor € 105 mln. teveel is geprogrammeerd. De budgetten van de interventies van pijler 2 zijn met hetzelfde percentage verlaagd. Van deze verlaging is ANLb uitgezonderd, omdat de voorbereidingen en werving door de collectieven al zijn gestart en de natuurbeheerplannen van de provincies al zijn vastgesteld. De financiële tabel wordt als volgt aangepast:

Code	Fiches	% overheveling van totaal overheveling	Oorspronkelijke verdeling overheveling 1-1-2022	Toegepaste verlaging	Nieuwe verdeling
			Totaal 2023-2027	Totaal 2023-2027	Totaal 2023-2027
I.73.1	Productieve investeringen voor bedrijfsmodernisering	9%	41	-9,0	32,06
I.78	Kennisverspreiding en informatie	8%	40	-8,8	31,47
I.77.7	Gebiedsgerichte samenwerking ter versterking van aan	46%	223	-48,7	174,42
I.77.6	Samenwerking voor realisatie Integrale gebiedsontwikl	2%	7	-1,6	5,71
I.77.5	Samenwerking voor voorbereiding Integrale gebiedson	2%	7	-1,6	5,71
I.77.1	Samenwerking voor ketens, sectoren, duurzamer voeds	7%	33	-7,2	25,75
I.77.8	Gebiedsgerichte afstemming en kleine investeringen gi	6%	29	-6,4	22,93
I.73.2	Niet productieve investeringen voor landbouwbedrijve	10%	50	-10,9	39,08
I.73.3	Niet productieve investeringen op niet-landbouwbedri	10%	50	-10,9	39,08
Totaal		100%	481	-105,1	376,21

Tabel: aanpassing pijler 2

Door de financiële aanpassingen vallen er provinciale cofinancieringsmiddelen à € 3,8 mln. vrij door herberekening van de cofinanciering ANLb, lager LEADER-budget en cofinanciering rijk i.p.v. provincies (jonge boeren).

De vrijval van € 3,8 mln wordt als aanvullende financiering toegevoegd aan Samenwerking EIP, aangezien door het verminderen van het budget nu al duidelijk is dat het moeilijk wordt om met dit budget alle pilots te kunnen ondersteunen. Ook bij de waterschappen is er sprake van minder benodigde cofinanciering. Deze middelen zullen in overleg met de waterschappen als aanvullende financiering worden toegevoegd aan waterdoelen.

Voor de aanvullende financiering van het Rijk voor Samenwerking Veenweide / N2000 wordt nog gekeken naar de precieze doorwerking in het NSP, zoals de koppeling aan resultaatindicatoren nu het Europese deel is verlaagd.

2. Niet kunnen overhevelen van 2027 naar 2028

Ingevolge de Europese verordening kunnen de middelen van het jaar 2027 niet worden overgeheveld naar 2028, waardoor alle overheveling weer terugvalt in pijler 1 voor inkomenssteun en ecoregelingen. Dit lijkt slechts een tijdelijk probleem, omdat uiteindelijk deze mogelijkheid naar verwachting wel zal zijn opgenomen. Dit hangt ook samen met het nog vast te stellen MFK voor de periode na 2027. Het is nog onduidelijk hoe hier mee moet worden omgegaan in de financiële tabellen van het NSP, de EC spreekt van 'soft solutions' welke op het moment van schrijven nog niet duidelijk zijn. Uitgangspunt voor de verwerking van de 'soft solutions' is dat de Nederlandse ambitie voor verhoogde overheveling in stand blijft en dat het uit te leggen valt naar de boeren. (We willen bijvoorbeeld geen fictieve verhoging van de hectarepremie opnemen.)

l. Resultaatindicatoren

Wijziging

In de observation letter van de EC is aangegeven dat de interventielogica versterkt moet worden, o.a. door de opname van meer resultaatindicatoren bij de interventies. Naast een duidelijkere koppeling tussen de onderwerpen van het NSP met de te behalen resultaten is het aantal koppelingen aan resultaatindicatoren uitgebreid van 21 naar 115. Er wordt nog een check gedaan op het totale systeem om de uitvoerbaarheid en toepasbaarheid in het oog te houden omdat deze uitbreiding gevolgen heeft voor de kosten van de monitoring. Het totaal van financiën, indicatoren en mijlpalen moet nog met de EC worden besproken.

m. Extra uitleg nationaal beleid

Wijziging om tegemoet te komen aan de wens van de Commissie voor meer informatie over nationaal beleid ten aanzien van de Green deal doelstellingen en het Nederlandse beleid op het gebied van biodiversiteit, milieu en klimaat. Het betreft ook onderwerpen die wel zijn gesignaleerd als belangrijk voor de Nederlandse situatie, maar niet of beperkte prioriteit hebben gekregen in het NSP zoals gewasbeschermingsmiddelen, bosbouw en voedsel. Deze informatie wordt toegevoegd op 'need to know' basis.

2. Convenant – ter informatie

De afspraken voor de uitvoering van het GLB 2023 – 2027 tussen rijk en provincies worden vastgelegd in een convenant. Het convenant bevat afspraken over de uitvoeringsstructuur, uitvoeringskosten en financiële risico's.

De ondertekening door Rijk en Provincies is voorzien zodra het NSP is goedgekeurd. Voorstel is een (feestelijke) bijeenkomst waarin de Minister van LNV en 1 gedeputeerde van elke provincie het convenant zullen ondertekenen, als start voor de nieuwe GLB periode. Gepoogd wordt om ondertekening van het convenant samen te laten plaatsvinden met ondertekening van het aanstuuringsprotocol dat momenteel wordt ontwikkeld.

3. Monitoring en evaluatie – ter informatie

Aan het Regiebureau POP (de Regieorganisatie voor uitvoering van het POP3+) is door de opdrachtgevers (rijk en provincies) gevraagd om samen met de betrokken partijen aan de slag te gaan met het uitwerken van de monitoring, evaluatie en bijsturingscyclus van het NSP. De Europese Commissie (EC) heeft voorgeschreven in de Strategische Plan Verordening en uitvoeringshandeling EU 2021/2115 dat er een evaluatieplan opgesteld moet worden met informatie over de tijdens de uitvoeringsperiode beoogde evaluatieactiviteiten.

Het monitoring- en evaluatiesysteem voor het GLB-NSP bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het monitoren van de door de EC vereiste indicatoren en de nationale indicatoren (gekoppeld aan de aanvullende nationale middelen), en het rapporteren aan Brussel hierover. Hiertoe wordt een monitoringsplan opgesteld.
- Het opstellen van een monitorings- en evaluatieplan voor de Tweede Kamer.
- Het uitvoeren van een jaarlijkse evaluatie over de voortgang, waar onder andere het Annual Performance Report (APR) input voor levert. Hiertoe moet binnen een jaar na goedkeuring van het NSP een monitoringsplan worden ingeleverd;
- Aanvullende database in aansluiting op de datawarehouse APR omwille van de eenduidigheid. Beheer en toegankelijkheid wordt geregeld;
- Het uitvoeren van een midterm- en eindevaluatiecyclus van het NSP, om inzicht te geven in welke maten de doelen bereikt worden en of er gestuurd moet worden;
- Plan voor lerende organisatie opstellen incl. de door de EC gewenste bijstelling van het evaluatieproces.

Conform toezegging zal in de loop van 2022 het Plan van Aanpak aan de Tweede Kamer worden gestuurd.

4. Europese ontwikkelingen – ter informatie

- Lidstaten die hun Strategisch Plan later hebben ingediend hebben inmiddels allemaal hun observaties binnen gekregen. Deze komen in sterke mate overeen met de (algemene) bevindingen die NL ook gekregen heeft.
- Vanuit lidstaten klinkt nog steeds de roep om opschorting van sommige GLMC's in antwoord op de voedsel(on-)zekerheid vanwege Oekraïne.
- Er waren bijna wekelijks technische overleggen met de Europese Commissie (Geohub) over de Nederlandse respons op de observaties. Een aantal overleggen verliep constructief, in andere overleggen gaf de Commissie aan meer ambitie te willen zien. Duidelijk is dat de Commissie geen akkoord geeft op onderdelen maar eerst het gehele aangepaste NSP wil zien.

Bestuurlijk overleg GLB-NSP 22 juni 2022

Bijlage 2, agendapunt 4

5. **Communicatie** – *ter informatie*

- Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de communicatiestrategie voor de implementatie van het NSP. Daarbij wordt antwoord gegeven op de vraag: Hoe kan communicatie bijdragen aan de resultaten van het NSP? De strategie zal bestaan uit twee hoofdlijnen: 1. de zogenoemde 'overkoepelende communicatiestrategie' en 2. de dienstverlenende communicatiestrategie.
- Bij de dienstverlenende communicatiestrategie ligt de focus op het uitdragen en toegankelijk maken van de regelingen, het creëren van instrumenten die agrariërs goed kunnen bereiken en het helpen van boeren bij het realiseren van aanvragen.
- Voor de ontwikkeling van de overkoepelende communicatiestrategie wordt samengewerkt met het NPLG. De ambitie is om tot een eenduidige overkoepelende boodschap te komen.
- De lijn van communiceren zal zijn luisteren, informeren en stimuleren van meedoen. Daarbij gaat in de loop van het programma steeds meer aandacht uit naar gebiedsgerichte samenwerking, leren van elkaar en van meedoen naar meer doen. De overkoepelende strategie wordt in juli verder geconcretiseerd en is in september gereed.
- Vanaf medio juni tot medio juli worden ruim twintig informatiebijeenkomsten georganiseerd in de provincies. Deze bijeenkomsten richten zich vooral op agrariërs met landbouwgrond; van hen wordt immers al in oktober/november gevraagd naar deelname aan de ecoregeling. Zeker voor akkerbouwers geldt dat zij daarvoor nu al belangrijke afwegingen moeten maken met betrekking tot hun bouwplan. De bijeenkomsten worden georganiseerd in samenwerking met de provincies. Er is afstemming met LTO, BoerenNatuur en NAJK over de bijeenkomsten, zij zullen een deel van de bijeenkomst verzorgen en presentaties delen in hun eigen informatiekkanalen.
- Dit is de eerste ronde informatiebijeenkomsten, nadat er afgelopen winter al meerdere webinars zijn georganiseerd. Na deze ronde zullen meerdere informatiebijeenkomsten volgen.